

20. novembril 2024

Kristina Kallas
Haridus- ja teadusminister

O
t

Riikliku regulatsiooni vajadusest nutiseadmete keelustamiseks koolides - seoses terviseohuga

n
g

lugupeetud Kristina Kallas

t

Pöördume teie poole MTÜ Kogukonna Hüvanguks nimel, väljendades elektromagnetkiirgusest põhjustatud elanikkonnagruppide huve. MTÜ tegutseb juba 10 aastat.

Käesolevas kirjas toome esile täiendavad faktid, miks **nutiseadmete massiline kasutamine koolides kätkeb tõsiseid terviseohte ja väärrib seetõttu keelustamist riikliku regulatsiooniga.**

s

Oleme väga rõõmsad teadlaste ja ekspertide pöördumise üle:

<https://www.err.ee/1609469623/avalik-kiri-nutiseadmete-kasutamine-koolides-vajab-reguleerimist>.

Nagu ka UNESCO *Global Education Monitoring Report 2023* kajastab, **näitavad teadusuuringud seoseid laste nutiseadmete kasutamise ning vaimse ja füüsilise tervise halvenemise, õpiraskuste, kiusamise jm sotsiaalsete probleemide vahel.** Siinkohal juhime tähelepanu asjaolule, et selle kõige põhjustajaks ei ole üksnes ebasobiva sisu tarbimine ja istuv eluviis. **Üheks mõjuriks on ka liigne raadiosageduslik kiirgus.**

Käesolevaga saadame Teile tutvumiseks ülevaate raadiosagedusliku kiirguse (st wifi, õhukaudne internet) tervisemõjudest: väljavõtteid teadusuuringutest, Euroopa institutsioonide resolutsioonid jms (vt Lisa). **Sadade sõltumatute teadlaste uuringud näitavad, et üha suuremahulisema õhukaudse interneti, wifi jms kasutus on üks põhjus, miks viimasel 10-15 aastal on mitmekordistunud ärevushäirete, unehäirete, depressiooni jpt haiguste esinemine.**

Teadlaste hinnangul on raadiosagedusliku kiirguse foon juba ammu ületanud ohutu piiri. **Suuremahuline õhukaudne internet kahjustab just elektroülitundlikkuse sündroomiga inimesi. Selliseid inimesi on uuringute alusel juba 10-13%, laste hulgas veelgi enam.**

Raadiokiirguse suureks riskirühmaks peetakse lapsi ja noori. Sestap paljudes riikides ostetakse lapsele mobiiltelefon alles ca 12 aastaseks ja koolipäeva ajal peavad need olema väljalülitatud. Ent Eesti klassiruumides on isegi algklassides lastel isiklikud nutiseadmed kogu aeg sisselülitatud ja neid kasutatakse pidevalt. **Euroopalikust ettevaatusprintsibist lähtuvalt peaks ka Eesti koolides olema lastel nutiseadmed välja lülitatud, ka vanemates kooliastmetes.**

Eriti just (vaimse) tervise häiretega laste tõttu, kelle haigus võib olla tingitud suurest raadiokiirguse foonist, ei tohiks nutiseadmete keeld Eestis jääda vaid omavalitsuse või kooli otsustada. Väiksemates KOVides ei olegi kodu lähedal teist kooli valida. Isegi Tallinna haridusametis pole seni olnud infot, kas nutiseadmete kasutamise keeluga koole üldse leidub. Oleme kuulnud, et eelmisel aastal oli osaline piirang mõnes Tallinna nn eliitkoolis ja erakoolis. **Ent eliit- ja erakoolid ei ole enamikele peredele kättesaadavad.**

Lisaks, nii KOVide juhid kui ka koolidirektorid vahetuvad. **Üleriigiliste reeglite puudumisel ei saa ükski lapsevanem olla kindel, et nutiseadmete piirang tema laste koolis jääb kestma.** Seega halvemal juhul peaks nutiseadmeid vältida sooviv pere iga paari aastat tagant oma laste kooli vahetama. Koolivahetus on igale perele ja lapsele väga raske, eriti kui lapsel on ka vaimse tervise häire (nt depressioon, ärevushäire või ATH).

Riiklikud piirangud isiklikele nutiseadmetele koolides oleks väga tõhus ka nuti- ja sotsiaalmeedia sõltuvuse „raviks” kogu ühiskonnas. Kui koolis piirangud puuduvad, siis ei olegi paljudel lastel võimalik leida sõpru, kes nutitelefoni aega tahavad veeta. **Lapsevanematel on palju lihtsam lapse nutisõltuvusele kodus piire seada, kui seda nõutakse ka koolis ja soovitatakse riiklikult.**

Millised on reeglid mujal Euroopas koolides ja kuidas minimeerida raadiosageduslikku kiirgust koolis-kodus - neidki teemasid puudutame Lisas. Samuti seda, miks enamik raadiolainete tervisemõju uurivatest teadlastest ei nõustu WHO kiirgusnormidega.

Palume Teil leida aega Lisas viidatud uuringute abstraktide ja Euroopa resolutsioonide väljavõtetega tutvumiseks. Loodame, et see ülevaade näitab Teile, et konkreetsed ja üleriigilised piirangud nutitelefonidele koolides, ka vanemates kooliastmetes, on mõistlikud ja vajalikud. Loomulikult nõuab see ka põhjendamist – selgitustööd.

Loodame, et minister leiab aega meie MTÜ-ga kohtuda, et arutada lähemalt „lapsed ja nutiseadmed” teemat. Soovitame tungivalt selleteemalistesse aruteludesse kaasata eksperdina TTÜ töökeskkonnateadlase Tarmo Koppeli, kes on kaua uurinud elektromagnetväljade tervisemõjusid. Samuti soovib MTÜ Kogukonna Hüvanguks osaleda vastavates töörühmades, et seista elektroülitundlike inimeste vajaduste eest ning pakkuda täpsemat teavet.

Heade koostöösoovidega

Liis Varik ja Tiina Vares
MTÜ Kogukonna Hüvanguks eestvedajad, elektroülitundlikud

LISA: „Raadiosagedusliku kiirguse tervisemõjud: juhtmeta internetiühendused on oht tervisele, eriti laste puhul.” Uuringuid, teadlaste soovitusi, Euroopa Liidu resolutsioone jm.

Kontakt: info@kiirgusinfo.ee, tiina@kiirgusinfo.ee